

Cu respect, deocamdată...

Ura, s-a dus vacanța, gata cu serile pustii, mergem la teatru!

Ne-am pregătit caiete, și carnețele, și fișe, avem pixuri noi și ținem la îndemână „Mersul trenurilor”. Sintem ca cei mici în primele zile de școală, oare ce ne dă?

Meseria noastră de cronicari, așa, derivată, cum o văd unii, așa, consecutivă actului teatral, e o meserie frumoasă, e o meserie necesară și e o meserie — de mai toți — stimată.

Ceea ce ne dă elan, încredere și bucurie.

Practicăm meseria noastră de cronicari, poate că nu e chiar inutil să o spun, cu răspunderea cu care am fost investiți și care a fost mereu subliniată în împrejurări hotărâtoare pentru viața noastră politică și spirituală, practicăm critica teatrală — atât cât ne pricepem, atât cât putem — cu un mare respect pentru teatru, dar și cu un mare respect pentru publicul său. Dacă va fi să uităm, măcar o clipă, că spectacolul se naște din talentul și sudoarea unei colectivități complexe, care începe cu dramaturgul și sfârșeste cu cel mai modest cortinier, să ni se poticnească pixul. Dar, dacă va fi să uităm, și mai puțin de o clipă, că tot talentul și toată sudoarea acestei colectivități complexe, tot ce se investește întru făurirea unui spectacol, unui șir de spectacole, unei stagiuni întregi, absolut tot, se cuvine cercetat, acceptat, prețuit, aplaudat — sau, mai rar, dimpotrivă! — din unghiul de vedere, din punctul de vedere al exigențelor, cerințelor, necesităților, imperatiivelor publicului, să ni se frângă pixul. Să se topească hirtia, să amușim!

Atât cât ne stă în puteri, atât cât ne ține inima, atât cât ne duce mintea, atât cât ne dictează conștiința, sintem mereu datori să facem și să refacem ecuația teatru-public, cea mai în măsura să dea relief conținutului politic-educativ al vieții teatrale.

Un spectacol excepțional jucat într-o sală goală e un nonsens. Un spectacol de-a dreptul prost, jucat într-o sală arhiplină, e o absurditate. Un spectacol excepțional jucat într-o sală arhiplină e tot ce dorim cu toții. E o situație ideală, către care tindem mereu. Nu e un drum scurt, nu e un drum neted, nu toți îl știu, nu toți îl calcă. Cine crede că menirea noastră este să fim făcători de socluri, pe care tot noi să înălțăm statui de fum, se înșală.

În statutul criticii teatrale nu serie, la nici un punct, că intră în obligația vreunui dintre breslași să aplaude când trece poticnindu-se, icnind, din șanț în șanț, cu lungi popasuri, căutând scurtătura, cite unul care crede, fără temeii, că pășește cot la cot cu ceilalți.

Rostul criticii teatrale e altul. Mai înalt, mai cuprinzător, mai nobil. Critică partizană? Da, firește, dar partizană a noului, partizană a ceea ce e mai înaintat, partizană a ceea ce reflectă cât mai fidel și într-o expresie strălucită imperatiivele vieții noastre spirituale.

Pe această credință se clădește tot ce întreprindem, cu rîvnă și cu modestie, toți. Cu excepții, fiindcă așa e viața. Cu imprecizii, fiindcă uneltele noastre nu pot fi înscrise în sistemul mondial de

măsuri și greutate. Cu subiectivitate, uneori, fiindcă oameni sintem, nu mașini de calcul. Și cu o posibilă cîtimă de eroare, fiindcă, oameni fiind, nu sintem exemplele desăvîrșite ale speței. Dar, deasupra tuturor lipsurilor și slăbiciunilor fiecăruia dintre noi, cu dragoste, cu o imensă dragoste pentru obiectul exercițiului nostru critic, cu neîndoielnică cinste și cu respect pentru toți cei care săvîrșesc și desăvîrșesc actul creației teatrale. Dacă e să „criticăm”, cum zicem de obicei, o piesă nouă, o facem, nu fără respect pentru piesă sau pentru autorul ei, ci din respect pentru întreaga dramaturgie. Dacă e să spunem că nu ne este pe plac un spectacol, o spunem nu fără respect pentru cei care l-au făcut să arate așa, ci din respect pentru arta spectacolului. Dacă spunem unui regizor că e pripit, unui actor că e superficial, unei actrițe că e sisiliată, unui scenograful că e pictor de gang, unui director că e nepriceput, unui organizator că e găinar, o facem, repet, din marea noastră respect pentru toți ceilalți, care au talent, care muncesc pe brînci, care știu ce e și ținuta morată și datorită căreia ne putem oricînd și oriunde mindri cu teatru românesc.

Respectul — o noțiune fundamentală a relațiilor umane evoluat; respectul — o noțiune care nu pătrunde în sfera esteticului, ca o componentă, dar care poate influența dinafară, hotărîtor; respectul — ni-l datorăm reciproc.

Iată de ce, dînd respectul cuvenit celor cu care ne aflăm mereu în dialog, așteptăm, la rîndu-ne, să ne fie respectată strădania, în toată modestia și onestitatea ei. Nimic altceva, decît respect. Prețuirea, dacă e să fie, vine ea și singură, cită și cui i se cuvine.